

Chuyện Thơ Thần

PHẦN 1. LÀM THƠ HỌC TRÒ

Học trò thì chỉ làm được nhiều lắm là 2 câu thơ, mỗi khi có “hứng”. Cái hứng bắt đầu từ sách học vắn, khi học trò còn ê a tập đọc:

Đêm đêm chú lính gác canh

Tai nghe tiếng đé bên thành nỉ non

Khi học trò đã viết đúng chính tả, bèn tập tành làm thơ:

Thương nhau mới tặng ảnh này

Ghét nhau ai tặng ảnh này làm chi

Khi học trò lớn lên, dù bận bịu chuyện thi cử, cũng không quên ăn nói có vắn có điệu:

Tặng bỏ một cái cua này

Để làm kỷ niệm những ngày học thi

Và khi học trò ra đời, biết nhiều đêm thao thức với mơ kỷ niệm mơ hồ, thì cũng làm thơ, chẳng để gửi cho ai cả:

Hương lái a thoáng đến

Vua rồng a hắt hơi

Và rồi những hạt mưa mềm

Rơi trên mái tóc của đêm mùa hè

Rồi khi học trò đã trải qua nhiều sóng gió, một chiều kia gặp lại bạn cũ, cụng ly với nhau:

Cụng ly không phải là KINH

Cụng ly là để tỏ TÌNH mến thương

Tất nhiên, lục bát của học trò không thể bì với lục bát của thi sĩ thứ thiệt Bùi Giáng:

Dạ thưa xứ Huế bây giờ

Vẫn còn núi Ngự bên bờ sông Hương

Nhưng có hề gì, phải không quý vị?

PHẦN 2. LÀM THƠ XOAY TUA

Ngày xưa có 4 anh kia hứng chí rủ nhau làm thơ; biết sức mình không làm nổi mỗi người một bài, nên chia ra mỗi người làm một câu, gom lại thành một bài, miễn đọc lên nghe suông tai và có ý tứ rõ ràng là được. Anh thứ nhất bắt đầu:

Con cóc trong hang

Anh thứ hai:

Con cóc nhảy ra

Anh thứ ba:

Con cóc ngồi đó

Anh thứ tư:

Con cóc nhảy đi.

Đọc hết 4 câu nghe cũng sưng tai và ý tứ cũng rõ ràng, nhờ vậy bài thơ này còn truyền lại tới ngày hôm nay.

Ngày nay có 4 anh khác, tài sức y chang như 4 bậc tiền bối, cũng rủ nhau làm thơ theo kiểu đó. Nhưng 4 anh muốn chọn một ý tứ “cao sang”, chứ không thích ý tứ làng nhàng như “con cóc” hay “con muỗi”. Vậy là anh thứ nhất, kẻ quyết định vận mệnh của bài thơ, nhập đề:

Bụng tôi chất chứa một nỗi sầu

Nghe sao mà du dương, sao mà hứa hẹn! Nhưng anh thứ hai, lúc đầu thì hăm hở hòa theo, cho rằng làm thơ dễ như ăn bánh xèo, bây giờ lại thấy không dễ như mình tưởng. Qua năm phút suy nghĩ, gần muốn bí, thì may sao, những hình ảnh còn sót lại trong đầu, của một miền quê Thủ đức xa xăm, với những ruộng rau muống, những ao cá, nhắc cho anh ta câu thơ thứ hai:

Nỗi sầu nuôi mập cá bông lau

Anh thứ ba làm rớt điều thuốc đang cầm trên tay, khom xuống lượm lên. Số là nãy giờ ảnh phì phèo nhả khói thuốc lo “nấu” một câu thơ có dính tới nỗi buồn, bây giờ tự dưng anh thứ hai bẻ cua ngang xương, làm ảnh không giựt mình sao được. Một khi cá bông lau xuất hiện thì bao nhiêu trăng sao, bao nhiêu mây gió, cũng phải đi chỗ khác chơi thôi; no choice! Năm phút trôi qua, và anh thứ ba rặn ra câu này:

Bông lau nấu lẩu ôi tuyệt quá

Đó bạn trên đời này ai là người khổ nhất? Đó là người con út trong một gia đình nghèo, ông bà mình có nói “Giàu út ăn, nghèo út chịu” mà. Anh thứ tư đứng là người như vậy, vì có bao nhiêu lời hay ý đẹp thì ba thằng bạn của ảnh đã lúm hết. Ảnh rửa thắm: “Tụi bay chơi tao há?” Sau năm phút, ảnh háng giọng:

Tuyệt quá nên tôi lại chứa sầu.

Đọc hết 4 câu thì 4 trụ thấy bài thơ của mình đâu thua gì bài thơ của 4 bậc tiền bối, còn hay hơn là khác, cho nên hè nhau gửi lên internet cho mọi người coi (nhờ vậy tui mới biết đó).

Coi lại 2 bài thơ xoay tua trên đây, thấy có một cái hay, đó là bốn chàng thi sĩ nhà ta biết dừng lại ở 4 câu thơ, theo định mức là mỗi anh một câu. Chứ nếu 4 chàng hứng chí, lại thêm mấy chai rượu và đĩa mồi trên bàn tiếp sức, 4 chàng miệt mài xoay tua suốt đêm cho tới sáng, làm được 444 câu thơ (hay nhiều hơn nữa, để qua mặt luôn ông thi sĩ trảng giang đại hải Phạm Thiên Thư) thì thiệt là ghê rợn, phải không quý vị?

PHẦN 3. LÀM THƠ TẢ CẢNH

Có 3 bài thơ tuy cách nhau rất xa trong không gian và thời gian, nhưng thấy hao hao giống nhau.

Đầu tiên là bài thơ của một ông Tàu, tả cảnh Lô Sơn nào đó, phiên âm tiếng Việt như vậy:

Lô Sơn yên tỏa Chiết Giang triều

Vị đảo sanh bình hận bất tiêu

Đảo đặc hoàn lai vô biệt xứ

Lô Sơn yên tỏa Chiết Giang triều

Đại khái nghĩa là:

[cái cảnh] sương từ núi Lô bốc ra che mờ trên sóng sông Chiết,

chưa tới [coi] bao giờ thì trong lòng còn ám ức,

mà tới rồi thì [té ra] chẳng có chi khác lạ,

[chỉ là] sương từ núi Lô bốc ra che mờ trên sóng sông Chiết [mà thôi].

Đến một bài thơ ta, không biết tác giả, lưu truyền trong dân gian, mà chắc ông nào cũng biết, tả cảnh Đồ Sơn:

*Chưa đi chưa biết Đồ Sơn
Đi rồi mới biết không hơn đồ nhà
Đồ nhà tuy có hơi già
Nhưng là đồ thật hơn là Đồ Sơn*

Và một bài thơ ta nữa, cũng không biết tác giả, lưu truyền trong dân gian, mà chắc ít ông biết hơn, tả cảnh Cà Mau:

*Chưa đi chưa biết Cà Mau
Đi rồi mới biết chẳng lâu [hơn] cà nhà
Cà nhà tuy có hơi già
Nhưng là cà chậm hơn là Cà Mau*

Dễ thấy cái ý chung của 3 bài này, đó là, phàm những gì chưa thấy nhưng nghe nói nhiều thì háo hức, cứ tưởng rằng hay, nhưng khi thấy rồi, té ra cũng xòang. Đúng không quý vị?

PHẦN 4. LÀM THƠ TẢ SƯƠNG

Ngày xưa có hai ông gặp nhau thách nhau làm thơ tả cảnh “làm sương cho sáo” (nói lái), coi ai có thể tả sương nhiều hơn ai. Hai ông này tui không chắc là người Việt hay người Tàu, nhưng còn nhớ trận “tao ngộ chiến” của họ diễn ra như sau.

Ông thứ nhất suy nghĩ một hồi bèn làm ra bài thơ tả 4 cái sương, phiên âm tiếng Việt:

*Đại hạn phùng cam lộ
Tha hương ngộ cố tri
Động phòng hoa chúc dạ
Kim băng quải danh thi*

Đại khái nghĩa là:

nắng lâu gặp mưa rào,
xa quê gặp bạn cũ,
đêm bẽ khóa động đào,
thấy băng vàng đề tên.

Ông thứ nhất vượt râu, thấy mình phục mình quá xá, còn ông thứ hai thì toát mồ hôi dầm dề, vì trên đời này khó mà còn cái sương nào có mức độ cao hơn 4 cái sương kia. Bóp trán cả tiếng đồng hồ, ông thứ hai mới tìm ra lời giải, phiên âm tiếng Việt:

*THẬP NIÊN Đại hạn phùng cam lộ
LỮ KHÁCH Tha hương ngộ cố tri
TU SĨ Động phòng hoa chúc dạ
HÀN NHO Kim băng quải danh thi*

Như vậy:

nắng lâu gặp mưa rào thì sướng, 10 năm nắng lâu gặp mưa rào vẫn sướng hơn,
xa quê gặp bạn cũ thì sướng, đêm đông không nhà xa quê gặp bạn cũ vẫn sướng hơn,
đêm bẻ khóa động đào thì sướng, tu sĩ bẻ khóa động đào vẫn sướng hơn,
thấy bảng vàng đề tên thì sướng, học trò nghèo thấy bảng vàng đề tên vẫn sướng hơn.
Ba cái chuyện thơ thần này, nghe riết chán chết, phải không quý vị?

25-May-2009